

Olgu sunumu / Case report**Antisosyal kişilik bozukluğu dinamik formülasyon: Olgu sunumu**Pervin TUNÇ¹**ÖZ**

Antisosyal kişilik bozukluğu (ASKB) gösteren bireyler toplum normlarına uymayan yalancılık, okul-evden kaçma, hırsızlık, kavgacılık, madde kullanımı gibi suç davranışları gösterirler ve bunlardan dolayı suçluluk duymazlar. Kendi gereksinimleri için başkalarını kötüye kullanabilirler; fiziksel, cinsel ve maddi zararlar verebilirler. Dışarıdan normal, zeki, cana yakın, çekici ve sevimli görünebilirler. Engellenmeye dayanma eşiği düşük, benmerkezci, insanlara bağlanma ve empati kurma kapasitesi gelişmemiş, dürtüsel, sömürücü, toplumsal ilişkilerini sürdürmeyen ve sorumsuz davranan kişiler olarak tanımlanırlar. Toplumda erkeklerin %3'ünde, kadınların %1'inde görülür. Antisosyal davranışların sadece adli yanına odaklanmak yerine altındaki nedenleri anlamaya çalışmak ve Psikodinamik değerlendirme ile elde edilen verileri organize etmek hastanın ve hastalığın derinlemesine anlaşılmasını kolaylaştırabilir. Dolayısıyla bu durum tedavi başarısını ve bu bireyleri topluma yeniden kazandırma olanağını artırabilir. Olgu evden kaçma, yalan söyleme, hırsızlık ve adli sorunlar nedeni ile yasal vesayet altına alınma isteğiyle tedaviye getirilmişti. Bu çalışmada, antisosyal davranışları nedeni ile ciddi sıkıntılar yaşayan 19 yaşında bir kadın olgunun psikodinamik formülasyonu sunulmuştur. (*Anadolu Psikiyatri Derg* 2019; 20(2):211-216)

Anahtar sözcükler: Antisosyal kişilik bozukluğu, psikodinamik formülasyon, olgu sunumu

Dynamic formulation of antisocial personality disorder: a case study**ABSTRACT**

Individuals with antisocial personality disorder display behaviors that do not fit the social norms or criminal behavior such as deceitfulness, running away from home or school, theft, violence or substance abuse. They do not feel remorse about such behavior. They can exploit others for their own benefit and cause physical, sexual or financial damage. They might seem normal, smart, friendly, charming or nice. They are described as egocentric, having low threshold of tolerance, unable to bond or show empathy, impulsive, exploitive, unable to maintain relationships and irresponsible. Prevalence is 3% for male and 1% for female population. Instead of focusing on the legal part, trying to understand the underlying issues and organizing the data using psychodynamic evaluation would be helpful to understand the patient and the disorder better. Hence, this situation might be affective in increasing the treatment success and facilitate social readaptation. The case was brought to treatment on the demand of appointment of a legal guardian following running away from home, lying and after being formally charged. The psychological formulation of a 19-year-old woman who faced many problems due to her antisocial behavior is presented in this work. (*Anatolian Journal of Psychiatry* 2019; 20(2):211-216)

Keywords: antisocial personality disorder, psychodynamic formulation, case study

GİRİŞ VE AMAÇ

Antisosyal kişilik bozukluğu (ASKB), çocukluk-

ergenlik döneminden başlayarak davranış bozuklukları ile kendini gösteren, kişilerarası ilişkileri etkileyerek iş, aile ve toplumsal işlevsel-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Arel Üniversitesi Psikoloji Bölümü, İstanbul

Yazışma adresi / Correspondence address:

Dr. Öğr. Üyesi Pervin TUNÇ, İstanbul Arel Üniversitesi Psikoloji Bölümü, İstanbul

E-mail: pervinden@gmail.com

Geliş tarihi: 02.07.2018, **Kabul tarihi:** 13.08.2018, **doi:** 10.5455/apd.302642618

liğini belirgin biçimde bozan, kişinin kendiliğinden tedavi arayışına girmedeği kalıcı nitelikteki patolojik kişilik yapılanmasını gösterir. ASKB toplumsal değerler ve yasalarla çatışan davranış sorunlarının sıklıkla eşlik ettiği bir tablo olarak görünmektedir.¹⁻³ Bununla birlikte, antisosyal davranışlar psikiyatrinin olduğu kadar adli bilimlerin de ilgi alanı içinde yer almaktadır.⁴ Benmerkezcilik, öz-yönelim eksikliği, empati ve yakınlık eksikliği, düşmanlık (manipülasyon, aldatma, kindarlık, sadakatsizlik), disinhibisyon (sorumsuzluk, dürtüsellik, risk alma) gibi bir dizi sorunlu davranış gösterirler ve tedavi açısından psikiyatrinin en zorlayıcı hastaları olarak görülürler.⁵

Bu kişilerin aslında gizli den gizli değersizlik duyguları ile dolu, insanları değersiz gören, sevemeyen, çocuksu çaresizlik ile üstünlük duyguları arasında gidip gelen kişiler oldukları gözlenmektedir.⁶ Diğer insanlara bağlanma ve sevgi ilişkisinde yaygın bir bozukluk söz konusudur. Patolojik özellikler çocukluk döneminde kurulmuştur, istikrarlıdır ve olgunlaşmayı sürdürmektedir. Bir işi düzenli sürdürememe, sık sık tutuklanma, borçlarını ödememe veya çocuklarının bakımını ihmal etme, geleceği düşünmeme, bir yıldan daha uzun süreli tek eşli ilişkiyi sürdürememe, vicdan azabı çekmeme gibi özelliklerle belirli sorumsuz ve antisosyal davranış örüntüsü görülmektedir.⁷ Diğer klinik durumlardan farklı olarak ASKB'de hırsızlık, suçluluk duygusu ve pişmanlık olmadan kişisel çıkarlar için yapılır.⁸

Kernberg, patolojik kişilik örgütlenmelerini nevroitik, sınır ve psikotik şeklinde üç ana düzeyde gruplandırmıştır. ASKB, sınır kişilik örgütlenmesi düzeyinde yer almaktadır. Kernberg bu gruplandırmayı yaparken kimlik bütünleşmesi, savunma düzenekleri ve gerçekliği değerlendirme kapasitesi şeklinde üç temel ölçüt kullanır. ASKB, nesne ilişkilerinin niteliği, nesne sürekliliğinin düzeyi, kendilik, savunma düzeneklerinin kullanımı, benliğin ve üstbenliğin yapılaşma düzeyleri bakımından diğer sınır durum yelpazesinde yer alan kişilik bozukluklarından ayrılır.

Psikodinamik yaklaşıma göre, ASKB'de benlik yetersizlikleri ve dürtüsel davranışlar gözlenmektedir. Temel üstbenlik işlevlerinde ileri yozlaşma ve eksiklik belirgindir. Nesne ilişkilerinde zorluklar yaşarlar. Empati, sevgi ve temel güven duyguları gelişmemiştir. Saldırganlık özellikleri belirgindir. Sodomazoşizm, depresyon ve özseverlik eşlik edebilir.⁹

Bu kişilerin amaçları doğrultusunda insanları kullanmaya çalışmaları, çıkarları doğrultusunda hareket etmeleri, gerek duyduklarında kolaylıkla yalan söylemeleri, engellenme karşısında ani

öfke göstermeleri ve kolaylıkla saldırgan dürtülerini açığa vurmaları nedeniyle klinik görüşme, psikoterapi ve tedavi süreçleri çeşitli güçlükler içermektedir. ASKB gösteren olguların sağlık personeline de dürtüsel, öfke, manüplasyon gibi davranışlar göstermeleri, tedavide yeterli işbirliği gösterememeleri ve tedaviyi terk etme davranışları göstermeleri nedeniyle sıklıkla tedavi süreci kesintiye uğramaktadır. Bu nedenle daha derinlemesine bilgi edinebilme zorlukları nedeniyle ASKB hakkında yapılmış araştırma sayısının diğer psikiyatrik çalışmalara göre daha az olduğu görülmektedir. Bu çalışma, yapılandırılmış görüşmede elde edilen bilgileri, psikodinamik bir çerçeve içinde formüle etmeyi amaçlamıştır.

YÖNTEM

İşlem

Meral (takma isim) hırsızlık, yalan söyleme, evden kaçma, eve haciz getirme gibi yasal konularda sık sorunlar yaşaması nedeni ve yasal vesayet altına alma amacı ile annesi tarafından psikoloğa getirildi. Annesinin yoğun yardım arayışlarına rağmen, Meral kendisinin bir sorunu olmadığını annesinin isteği üzerine geldiğini belirtti. Olgu, psikolog doktor tarafından yapılandırılmış psikodinamik görüşme tekniği ile değerlendirilmiştir. Meral ile üç, annesi ile bir seans görüşme yapılmıştır. Her oturum 60 dakika sürmüştür. Anneden yayın için sözlü onam alınmıştır. Psikiyatrist süpervizyonu eşliğinde psikodinamik formülasyon yapıldı, ASKB olduğu düşünüldü.

OLGU

Meral (19 yaşında) annesi tarafından yasal vesayet altına alınma isteği ile getirilmişti. Annebaba üç yaşında iken ayrılmış, anne evlenerek Fransa'ya yerleşmiş, baba da ikinci kez evlenmiştir. Anneanne ve dedesi ile birlikte İstanbul'da yaşıyor, anne yılda birkaç kez Fransa'dan kızının yanına geliyor. Görüşmede hırsızlık, evden kaçma, yalan söyleme, yadsıma ve öfke gibi sorunlar nedeniyle çaresizlik yaşadığını, kızına yardımcı olamadığını belirterek kendisini ve ailesini korumak amacıyla vesayet altına alma isteğinde bulunmuştur. Meral altı yaşından beri akrabalarının cebinden para çalma ve yadsıma davranışları gösteriyordu. Anne kızının ilkökula başladığında çantasının sapını ve formasının eteklerini kesmesi ile garip bir şeyler olduğunu fark etmişti. Evden ve liseye geldiğinde okuldan kaçmaları başlamış, son bir yıldır günlerce eve gelmediği oluyordu. Bir yıl önce teyzesinin ve

babasının dükkan komşusunun evinden büyük miktarda para çalmış, paranın fotoğrafını çekip arkadaşlarına göndermişti. Erkek arkadaşı ile Antalya'ya tatile gitmişler ve çaldığı parayı harcamışlardı. Hırsızlık olayı yargıya yansıyacakken annesi parayı ödeyerek konuyu kapatmıştı. Anne kızının genel durumunu 'Ağlar, sizler, tepinir, duygu sömürsü yapar, kesinlikle yadsır, kapıları çarpıp camları kırar. İnanırsınız ve suçladığınız için vicdan azabı duyarsınız.' biçiminde anlatmıştır. Son iş yeri bir ayakkabıcıda satış elemanı olarak çalışmış, kasadan para çalarken kameralar saptamış, ancak yüzleştirildiğinde yadsımış, 'Ben para bozuyordum.' demiştir. Baba yaptıklarının bedelini çekmesini, cezaevine girmesini istiyor, anne ise buna karşı çıkıyordu.

Meral kendisini duygusal bir insan olarak tanımlıyordu. İstedığı yapılmadığında ağlamaya başladığını, küstüğünü, istediği şey oluncaya kadar konuşmadığını belirtiyordu. Olgunun kişilerarası ilişkilerinde belirgin sorunlar görünüyordu. Kendi ifadesinde akranlarını çocuksu bulduğunu, bu nedenle kendinden yaşça büyük yetişkinler ile arkadaşlık ettiğini söylüyordu. Eskiden akıllı insanları arkadaş olarak seçtiğini, şu anda ise fiziksel özellikleri güzel olan insanları arkadaş olarak seçtiğini belirtiyordu. Bazı erkeklerle çocuksu, bağımlı ilişkiler kurma eğilimindeydi. Şimdiki erkek arkadaşı, diğer yönleri ile iddialı olan Meral'i şaşırtıcı derecede etkili bir şekilde idare edebiliyor, çaldıklarını ona götürüyordu.

Anneanne ile ilişkilerinin çok iyi ve arkadaş gibi olduklarını belirtiyordu. Kendisini onun büyüttüğünü, her istediğini yaptığını, onusuz yaşayamayacağını, başka bir yakınının olmadığını söylüyordu. 'Ancak şunu fark ettim, duygularım yok benim.' ifadesini kullandı. Anneanesi hastaneye yattığında, bir kez bile yanına gitmediğini, üzülmediğini söyledi. Bir şeylerin duygusunu veremediğini, bir insana üzülemediğini, umursamadığını belirtti. Babasını sinirli bir insan olarak tanımlıyor, ancak aşırı sevdiğini söylüyordu. 'Babam ile tıpa tıpa aynıyız. Sinirimizi öfkemizi tutamayız, bir anda patlarız, sonra bir şey olmamış gibi davranırız. Babam da benim gibi parayı tutamaz hemen harcar.' Annenin kişilik özellikleri hakkında aykırı kişilikte olduklarını, sürekli düşündüğünü, doğrucu ve kuralcı olduğunu belirtiyordu. Toplumsal ilişkileri ile ilgili olarak akşama kadar uyduğunu, akşam kafeye gittiğini, arkadaşları ile tavla oynayarak zaman geçirdiğini belirtti. Arkadaş ilişkilerinde kuşkucu bir tutum gösteriyor ve sonlandığında ise üzülmediğini, başka birini bulduğunu belirtiyordu.

Çocukluğunda eniştesinden dayak yediğini, ona karşı nefret ve kin duyduğunu belirtiyordu. Annesinin kuzeni (40 yaşında) tarafından 14 yaşında iken tecavüze uğradığını, mahkemelik olduklarını, ancak dedenin davadan vazgeçtiğini, bu konuda konuşmak istemediğini belirtiyordu. Bebeklik dönemi ile ilgili olarak kendisine zor bir bebek olduğu söyleniyormuş, sekiz yaşına kadar biberon kullanmış. 'Bu biraz komik ama öyle, eniştem zorla bıraktırmıştı. Anneannem bebe bisküvisi su ile şeker, süt karıştırıp biberon ile veriyormuş bana.'

Ruhsal durum muayenesi

Meral'in görünüşü, yaşı ve sosyoekonomik durumu için uygunsuzdu. Oldukça kısa boylu, zayıf, esmer, yaşından küçük gösteriyordu. Görüşmede spor giyimli, çocuksu tavırlı, güleç yüzlü, sevimli, cana yakın, konuşmaya istekli, iletişime açık davranışlar gösteriyordu. Duygulanımı aşırı kendine güvenli, rahat ve memnuniyet dolu, duygudurumu öforikti. Görüşme sırasında zaman zaman konu ile ilişkisiz uygunsuz olarak gülüyor ve argo sözcük kullanıyordu. Düşüncelerin içeriği başkalarını suçlayan, umursamaz, pişmanlık içermeyen, esneklikten yoksun, diğer insanların kendisine kurduğu komplolar nedeniyle duyduğu öfke temaları ile yüklüydü. Bilinci açık, yönelimi tamdı; iş birliği kuruyordu, algılamada problem saptanmadı. Bilişsel yetenekler, işlevsel olmayıp dışa yönelik davranışları savunmacı, böhürlenen, alaycı ve iç görüden uzak görünmekteydi. Gerçeği değerlendirme yetisi, kendilik ve dış dünyayı nesnel olarak değerlendirebilme ve yargılayabilme kapasitesi bozuk olmamakla birlikte hatalıydı.

İlk psikiyatrik başvurusu: İlk psikiyatrik başvurusu 14 yaşında iken görüşmeler şeklinde başlayıp 1.5 sene sürmüştü. İlaçların yan etkisi ile yüzünde kasılmalar olmuş. Farklı kliniklerde tedavisi sürmüştü. Mesleğini bilmediği bir uzman tarafından 18 yaşına kadar izlenmiş. 'En çok onu seviyordum, hala konuşuyorum telefonda, zekamın diğer insanlara göre daha fazla olduğunu söyledi.'

Temel problem: Yaşlılarının üniversitede okuduğunu, kendisinin de okumak istediğini, ancak boyunun kısa olması nedeniyle 'ezikleneceğini,' kendisi ile dalga geçileceğini, bundan korktuğu için üniversiteye gitme hayalinden vazgeçtiğini söylüyordu.

Tedaviden beklentisi: Tedaviden beklentisi sorulduğunda, 'Ben tedaviyi sürdürmek istemem, sizinle ilgili değil, yanlış anlamayın, ben çalışmak istiyorum; haftada bir gün iznim olur, o

izinli günümde de doktora gelmek yerine evde yatmayı tercih ederim.' yanıtını verdi.

TARTIŞMA

Psikodinamik yaklaşımlar, dinamik etkileşimleri incelemekte ve yaşamın açıklanamaz özelliklerini tanımlamak açısından önemli fırsatlar sunmaktadır.¹⁰ Psikodinamik değerlendirme ASKB olgularının ilk bakışta kaotik gibi duran davranışlarını daha sistematik olarak kavramamızı sağlayacak çerçeveyi vermektedir. Burada sunulan olguya ilişkin bilgiler, bozukluğun ortaya çıkışında biyolojik, ruhsal ve toplumsal değişkenlerin etkileşiminin dikkate alınması ile altta yatan temel dinamiklerinin anlaşılmasına önemli kaynak sunmaktadır. Bu bağlamda, sadece belirtileri ve bulguları değerlendirmek yerine psikodinamik yaklaşımlar olguyu daha iyi anlamamıza ve daha derinlemesine analiz edebilmemize olanak sağlayabilir.

Dürtü, duygulanım ve mizaç

ASKB olanlarda görülen yüksek düzeydeki duygulanım ve saldırganlığın nedeninin biyolojik alt yapılarına bağlı olabileceği öne sürülmüştür.^{11,12} Yüksek uyarın arayışına girmeleri ve deneyimlerinden yeni bir şey öğrenemedikleri sık gözlenmektedir.¹³ Meral'in erken yaşlarda, ilkokula başladığı yıllarda çantasının sapını ve formasının eteklerini kesmesi şeklindeki saldırgan davranışları bu kapsamda değerlendirilebilir. Ayrıca çaldığı paranın fotoğrafını çekip arkadaşlarına göndermesi ve ardından erkek arkadaşı ile tatile gitmesi yüksek uyarın arayışı davranışına örnek oluşturabilir. ASKB gösterenler bir duygu hissettiklerinde bu genellikle ya bir öfke, ya da manik bir coşku şeklinde olmaktadır.¹⁰ Meral'in hırsızlığı ile yüzleştirildiğinde bağırıp çağırıp kapıları çarpması şeklindeki öfke davranışları göstermesi veya çalıştığı ayakkabıcıda dükkan sahibinin kendisine güvenip dükkanı emanet ettiğini büyük bir coşkuyla anlatması manik-öfke duygulanımı yönünde değerlendirilebilir.

Savunma düzenekleri

Kernberg, ASKB'nin alt düzey sınır kişilik örgütlenmesi olduğunu ve sıklıkla ilkel savunmaların kullanıldığını belirtmiştir. Gelişimin erken dönemlerinde, yoğun anksiyete ile başa çıkmak için kendiliği ve nesnelere bölme, yansıtma, özdeşim, ilkel yansıtma, yadsıma, ilkel idealleştirme ve değersizleştirme, tümgüçlülük gibi ilkel savunmalar görüldüğünü belirtmiştir.² Kernberg, bölme düzeneğinin karşıt nitelikteki içe atım ve özdeşimleri ayrı tutma çabası olduğunu, ancak

gelişimin sonraki süreçlerinde kişiliğin bütünleşmesine engel olduğunu belirtmiştir.² Meral, oturumun başında 'Eskiden arkadaşlarımı akıllı insanlar arasından seçerdim, şimdi ise görünüşleri de güzel olanları tercih ediyorum. Birlikte çok güzel vakit geçiriyoruz, tavla filan oynuyoruz.' şeklinde konuşmuştu. Seansın ilerleyen zamanlarında 'Arkamdan entrika çeviriyorlar, adıma telefon hattı alıp faturayı bana kilitliyorlar.' şeklinde konuşması ile ani bir değişim göstermişti. Arkadaşlarını 'onu anlayan ve ona layık insanlar' olarak tanımlarken, başka bir anda ise aynı arkadaşlarını 'tehlikeli ve tehdit edici' olarak gördüğü ve 'bölme' yaptığı gözlenmiştir. Meral kendi içindeki öfke, haset ve kin duygularından kurtulabilmek için bunları dışarı yansıtıp 'arkamdan iş çeviriyorlar, benden nefret ediyorlar' diyerek dışarıdan kendisine yöneltiyormuş gibi algılanmasını sağlayan 'yansıtma' yaptığı söylenebilir. Kernberg, yansıtma özdeşimi kişi için korkulan, istenmeyen, reddedilen kendilik parçalarının bir dış nesnenin üzerine yansıtılması ve yansıtılan materyal aracılığı ile nesnenin kontrol edilmesi çabası olarak tanımlamıştır. Meral'in kendi içindeki öfke, haset ve kin duyguları gibi olumsuz kendilik parçalarını arkadaşlarına yansıttığı gözlenmektedir. Arkamdan entrika çeviriyorlar şeklinde yansıttığı materyal ile arkadaşlarını öyle davranmaya yönelttiği şekilde yansıtma özdeşim gösterdiği gözlenmiştir. Meral erkek arkadaşına karşı çok yoğun sevgi ve hayranlık duygularını belirtirken, başka bir anda ondan nefret ettiğini, kendisini aşağıladığını belirtmiştir. Erkek arkadaşı ile ilgili o sırada hissettiği olumlu duyguları 'yadsımaştır'. "Anne-min bana araba almasını siz sağlayabilirsiniz, onu ikna edebilirsiniz, ancak sizi dinler." diyerek uzmanı 'yüceltme'ktedir. Her yüceltmenin arkasından değersizleştirme döneminin gelmesi olasıdır. ASKB'de kendi güçlerini dayatma gereksinimleri, onları aynı zamanda utanç duygusuna karşı korumaktadır.² Meral ayakkabıcıda çalışırken çok iyi bir satış elemanı olduğunu belirtiyordu. 'Patron her şeyi bana bırakıp gidiyordu, bir işte çalışırken çok disiplinli bir insanım, asla laubaliliği sevmem, patronum öyle söylüyordu.'" şeklindeki anlatımı ile tümgüçlü savunma kullandığı düşünülebilir.

Nesne ilişkileri

ASKB'de istikrarsızlık, sömürme, istismar ve bazen de gaddarlık gibi durumları içerir. Çocukluklarında katı disiplin ve şımartılma gibi istikrarsız tutumlarla karşılaştıkları; tutarlı, sevecen ve yeterince koruyucu bir aileden yoksun kaldıkları belirtilmiştir.¹⁴ Meral üç yaşında iken annesinin boşanmış, yedi yaşına kadar biberon ile

beslenmiş ve anneannesi ile beraber uyumuştur. Anneanneninin sınır koymayan bakım niteliği belirgin görünmektedir. Annesi annelik yapamadığını, bu nedenle kızının bugünkü gelişiminde kendi sorumluluğunun büyük olduğunu belirtmektedir. Öte yandan baba uzakta bir figür olarak görünmektedir. Buna benzer istikrarsız, kaotik ve korkutucu yaşam olayları kişinin erken gelişimsel döneminde kritik dönemde güçlülük duygusunun kurulamamış olmasına neden olabilir.¹⁰ Öte yandan kişi yetişkinliğinde kendi tümgüçlülüğünün onaylanması ve kabul edilmesi için fazladan çaba harçayabilir ve telafi edici düzeneklerle çıkmaza girebilir. Meral altıncı his ve telepati konusunda özel yetenekleri olduğunu, insanların gözüne baktığında onlar hakkında bir sürü şey bildiğini, genelde insanların söylediklerini onayladıklarını söylemesi tümgüçlü çaba içinde olduğunu bir anlatımı olabilir. ASKB gösterenlerin duygularını sözcüklere dökemediklerini, ancak sözcükleri başkalarını manipüle etmek ve denetim altına almak için kullandıkları söylenebilir.¹⁰ Meral'in duygusal gereksinmelerini dile getiremediği ve söze dökemediği, ancak dürtüsel eylemlerinde hedef kişileri manipüle etme amacıyla sözel etkileme becerilerinin iyi olduğu gözlenmiştir. Kernberg, ASKB olanların ruhsal bağlanma yaşamamış, iyi nesnelere içe almamış, bakım verenlerle özdeşim kuramamış, sevgiyi tanımamış ve sevilmemiş kişiler olduklarını belirtmiştir.² Bu durum ile uyumlu olarak Meral kendi sözel anlatımında anneannesinin tek yakını olduğunu, hastaneye yattığında bir kez bile yanına gitmediğini ve üzülmediğini söylüyordu. Bir şeylerin duygusunu veremediğini, bir insana üzülemediğini, umursamadığını belirtiyordu.

Kendilik

Bu kişilerde zayıflık ve haset duygularından kaçınmaya yönelik diğer insanların değersizleştirildiği, büyülenmeci ve beğenilmeye aşırı bağımlılık çabalarının egemen olduğu bir kendilik yapısı vardır. Dış nesnelere düş kırıklığı yaratıldığında yatırım yapılacak tek nesne kişinin kendilik sistemidir. Meral'in, dükkan sahibini para ile birlikte eve gitmeye ikna edip manipüle ederek parasını çalması ve fotoğrafını çekerek arkadaşlarına göndermesiyle tümgüçlü, büyülenmeci ve özsaygısını onarma tutumu içinde olduğu söylenebilir. ASKB'de kendilik sisteminin önemli bir özelliği de haset duygusudur ve nadiren dile getirirler. Bu kişiler sevgiyeye ilişkin tüm alanlardaki deneyimleri hızla değersizleştirir ve küçümserler. Mutlu ve doyumlu ilişkilere tanık olduklarında içlerindeki rahatsız edici haset duygularını

hissetmeye dayanamazlar ve hızla tahrip etmeye yönelirler.¹⁰ Meral arkadaşlarının arkasından iş çevirdiklerini, arkasından konuştuklarını, kendisini aşağıladıklarını, üzerine telefon alıp faturayı kendisine yüklediklerini bu durumun kendisinde korku ve endişe yarattığını anlatmış olup kendisinin de bu nedenle arkadaşlarına dava açtığını belirtmesi bu kapsamda değerlendirilebilir.

Üstbenlik

Kernberg'e göre, ASKB örgütlenmesinde çeşitli üstbenlik patolojileri gözlenmektedir. Bu durum kendini klinikte sorunlu ahlaksal değerler, sömürme, yalan söyleme, çalma, asalak gibi davranma, dürtüsel suçla yönelik davranışlarda bulunma ve kendini zayıf (kötü) hissetmektense, tümgüçlü (iyi) hissetmeye yönelik normal suçluluk duygularını yaşayamama şeklinde kendini gösterir. Meral'in zorlukla geçinen annesinden otomobil isteği vardı: '*Annem alsın doğum günü hediyesi gibi, arsasını satıp alabilir.*' Meral'in bu davranışı, annesini sadece yararlanabileceği nesne olarak görmesi, zayıf bir üstbenliğe işaret etmektedir.

SONUÇ

Tedavi önerisi

Meral'in dinamik öykü değerlendirilmesi sonucunda kişilik organizasyonun preödüpal düzeyde olduğu görülmüştür. İlkel savunma düzeneklerini kullandığı, kendilik ve nesne bütünlüğünün olgunlaşmamış olduğu gözlenmiştir. Söz konusu değerlendirmeler ışığında kapsamlı bireysel psikoterapi gerekli bulunmuştur. Psikodinamik psikoterapi ve psikiyatrik izleme önerildi. Uzun süreli tedavi giderlerini karşılama sıkıntıları ve adli sorunlar nedeni ile kişilik bozuklukları konusunda uzman bir üniversite hastanesinde izlenmesinin gerektiği anneye iletilmiştir.

Literatürde ASKB olgu analiz çalışmaları özellikle psikodinamik olgu formülasyonu ile ilgili makaleler görece azdır. Bu nedenle, hem değerlendirme amaçlı, hem de psikoterapi sürecinde psikodinamik formülasyon kapsamlı çalışmalar gereklidir. Her bireyin kendine özgü ve biricik olduğuna ilişkin insancıl yaklaşımlar kapsamında tanı ve tedavi süreçlerinin de kendine özgü nitelikler taşıdığı söylenebilir. Bu olgu analizi ASKB'nin davranışsal, yasal veya belirti odaklı yaklaşımların yerine, temel psikodinamiklerinin analizi ile tedavi ve toplumsal uyum süreçlerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayabilir.

KAYNAKLAR

1. Kaplan HI, Sadock BJ. Klinik Psikiyatri. E Abay (Çev. Ed.), İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri, 2004.
2. Kernberg OF. Severe Personality Disorders: Psychotherapeutic Strategies. New Haven, CT: Yale University, 1984.
3. Kraus G, Reynolds DJ. The 'A-B-C's' of the cluster B's: identifying, understanding, and treating cluster B personality disorders. *Clin Psychol Rev* 2001; 21:345-373.
4. Curci A, Soleti E, Manuti A. Preliminary data on the role of emotional intelligence in mediating the relationship between psychopathic characteristics and detention terms of property offenders. *J Forensic Sci* 2017; 62(5):1357-1359.
5. Amerikan Psikiyatri Birliği. Psikiyatride Hastalıkların Tanımlanması ve Sınıflandırılması Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-5). E Köroğlu (Çev. Ed.), Ankara: Hekimler Yayın Birliği, 2013.
6. Eren N. Ağır kişilik bozuklukları ve hemşirelik girişimleri - Bölüm II. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi* 2010; 1(2):86-95.
7. Bloomingdale LM, Bloomingdale EC. Childhood identification and prophylaxis of antisocial personality disorder. *Journal of Forensic Sci* 1988; 33(1):187-199.
8. Burt VK, Katzman JW. Impulse-control disorders not elsewhere classified. BJ Sadock, VA Sadock (Eds.), *Comprehensive Textbook of Psychiatry*, Vol. 2, seventh ed., Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2000, p.1701-1703.
9. Köroğlu E, Bayraktar S. Kişilik Bozuklukları. İkinci baskı, Ankara: Hekimler Yayın Birliği, 2010.
10. McWilliams N. *Psychoanalytic Diagnosis*. New York: Guilford Press, 2011.
11. Wolman BB. *The Sociopathic Personality*. New York: Brunner/Mazel, 1986.
12. Meloy JR. *The Psychopathic Mind: Origins, Dynamics, and Treatment*. Northvale, NJ: Jason Aronson, 1988.
13. Cleckley H. *The Mask of Sanity: An Attempt to Clarify Some Issues about the So-Called Psychopathic Personality*. Fifth ed., Georgia: Augusta, 1988.
14. Akhtar S. Ağır Kişilik Bozukluklarının Tanı ve Sağaltımı için Başvuru Kitabı. A Eğrilmez (Ed.), A Alkan, C Gürdal (Çev. Ed.), İzmir: Odağ Psikanaliz ve Psikoterapi Eğitim Hizmetleri Yayınları, 2009.

Copyright of Anatolian Journal of Psychiatry / Anadolu Psikiyatri Dergisi is the property of Anatolian Journal of Psychiatry and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.